

ปกิณกะ

สถานการณ์ไวรัสโรคในประเทศไทยเลวลง มีสาเหตุ ?

สมชัย บวรกิตติ*

การบรรยายของศาสตราจารย์กิตติคุณ นายแพทย์ สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ เมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ ที่สำนักวิทยาศาสตร์ ราชบัณฑิตยสภา มีใจความโดยย่อตาม แผ่นปลิวบทคัดย่อแจกผู้เข้าประชุม ซึ่งสรุปความสำคัญได้ดังนี้ “ไวรัสโรคเคยเป็นปัญหาด้านสุขภาพของโลกและของ ไทย เมื่อได้ดำเนินการในรูปแบบต่างๆ ทำให้ระดับความสำคัญ ของโรคลดลง แต่ในระยะเวลาประมาณ ๑๐ ปีที่ผ่านมา ไวรัสโรค กลับมาเป็นปัญหาโลกอีกครั้ง และเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๘ ไทยถูกจัด กลุ่มเป็น ๑ ใน ๑๔ ประเทศที่ขนาดไวรัสโรคสูงขึ้น

เมื่อวันที่ ๑๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๖๐ คณะรัฐมนตรี ของไทยจึงให้ความเห็นชอบ “ยุทธศาสตร์ไวรัสโรคระดับชาติ ๒๕๖๐ - ๒๕๖๔” และการจัดตั้งเครือข่ายวิจัยไวรัสโรคใน ประเทศไทย (ThaiTURN) และเครือข่ายองค์กรบริหารงานวิจัย แห่งชาติ (คอบช.) จัดงบประมาณมุ่งเป้าการแก้ปัญหาไวรัสโรค แบบบูรณาการ และเสนอกรอบการวิจัยไว้ ๕ ข้อดังนี้

๑. วิทยาการระบาด
๒. ปฏิบัติการ / ดำเนินการยุติไวรัสโรค
๓. ระบบบริการสุขภาพ / นโยบาย
๔. ชีวการแพทย์ / ยา / วัคซีน
๕. ด้านเวชกรรม”

โดยที่ข้าพเจ้าเป็นผู้หนึ่งที่มีโอกาสสัมผัสกับความ เป็นจริงของไวรัสโรคเกือบทุกด้านตั้งแต่ยุคที่เป็นปัญหาโลกจบ ปัจจุบัน (๖๕ ปีเศษโดยประมาณ) เมื่อได้พิจารณาข้อเสนอทั้ง ๕ ข้อข้างต้นแล้ว มีความเห็นเพิ่มเติมดังนี้ โดยไม่ลงรายละเอียด

๑. ควรหาข้อมูลให้ชัดเจนถึงสาเหตุของสถานการณ์ ที่เลวลง ว่าเป็นเพราะนโยบายการควบคุมโรคของรัฐอ่อนแอ ลง และหรือมีปัจจัยส่งเสริมการเกิดโรคและหรือเพิ่มความไวรับ การเป็นโรคอย่างไร
๒. ฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรทบทวนปฏิบัติการด้านควบคุม ไวรัสโรค ทบทวนหลักการทางสาธารณสุขศาสตร์ว่าถูกต้อง หรือ ย่อหย่อน

๓. ด้านบริการสุขภาพ เข้าข่ายหลักประกันสุขภาพ ถ้วนหน้าที่ยังมีปัญหา

๔. ด้านชีวการแพทย์น่าสนใจศึกษา เพราะจะได้ ผลประยุกต์ด้านเวชศาสตร์ป้องกัน และการรักษาที่ตรงจุดใน ขอบข่ายเวชกรรมตรงเหตุ (precision medicine)

๕. ด้านเวชกรรมไม่น่าเป็นปัญหา ในฐานะแพทย์ ต้องวินิจฉัยโรคให้ถูกต้อง ให้การรักษาถูกต้องและทันการ ไม่ปล่อยปะละผู้ป่วยให้เที่ยวแพร่เชื้อ หรือเกิดภาวะดื้อยา ดังนั้น เมื่อวินิจฉัยเบื้องต้นว่าผู้ป่วยเป็นไวรัสโรคผลยืนยันทางห้อง ปฏิบัติการ แพทย์จะจ่ายยาชุดที่มีประสิทธิภาพสูงสุดซึ่งให้ผล ลดอำนาจก่อโรคของเชื้อหลังได้รับยา ๒ - ๓ สัปดาห์ เชื้อที่แพร่ ออกไปจะอ่อนฤทธิ์การก่อโรค

ณ จุดนี้ อยากเห็นงานวิจัยที่เป็นสารประโยชน์ต่อ การควบคุมไวรัสโรค ดังนี้ นำลงพิมพ์เผยแพร่

๑. ข้อมูลด้านวิทยาการระบาด
๒. ข้อมูลยุทธศาสตร์ที่ดำเนินการนำเชื้อก่อโรคเข้า ประเทศ
๓. ข้อมูลปฏิบัติการไวรัสโรคในคนงานต่างชาติที่เข้า มาทำงานในประเทศไทย โดยส่วนตัวในฐานะแพทย์เวชปฏิบัติ ทั่วไป ได้พบคนงานต่างชาติไม่น้อยที่สามารถแพร่เชื้อโรคได้ โดยเฉพาะแก่ผู้ที่ภูมิต้านโรคพร่องด้วย เช่น เด็กอ่อน ผู้ป่วยโรค ต่างๆ ที่มีภูมิคุ้มกันพร่อง เช่น เบาหวาน เอชไอวี
๔. ผลงานศึกษาวิจัยที่ช่วยบ่งบอกปัจจัยเสี่ยงเฉพาะ โรคและปัจจัยเสี่ยงในปัจเจกบุคคล

ปัญหาปัจจุบันที่ควรระจ่าง:

๑. นโยบายและการปฏิบัติด้านวัคซีน (ปีซีจี และ อื่นๆ) เป็นอย่างไร
๒. เวชปฏิบัติปัจจุบันต่อผู้ป่วยไวรัสโรคมีประสิทธิภาพ ด้อยที่สุดใด
๓. แพทย์ปัจจุบันได้รับความรู้เกี่ยวกับไวรัสโรคลึกซึ้ง แค่ไหน โดยเฉพาะแพทย์เวชปฏิบัติ และนักสาธารณสุข